

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausuntopyyntönne 6.10.2020 (HE 133/2020 vp)

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTON LAUSUNTO

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan eräiden tietojenluovutussäännösten muuttamisesta (HE 133/2020 Vp). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietojen luovuttamista yhteismetsärekisteristä koskevia yhteismetsälain säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annetun lain sekä FLEGT-lupajärjestelmästä annetun lain säännöksiä, jotka koskevat EU-lainsäädännön täytäntöönpanon raportointia komissiolle. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia, metsästyslakia sekä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annettua lakia siltä osin kuin niissä on säännöksiä, jotka koskevat henkilötietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla. Lisäksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettuun lakiin lisättäisiin säännös, joka mahdollistaa yhteismetsärekisterin tietojen luovutuksen suoramarkkinointia ja eräitä muita tarkoituksia varten.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua esityksestä. Lausumme pääasiallisesti yhteismetsälain 48 §:ää koskevasta muutosehdotuksesta.

Ehdotus yhteismetsälain 48 §:n muuttamiseksi

Yhteismetsälain 48 §:n mukaan metsäkeskuksen on pidettävä toimialueelleen olevista yhteismetsistä julkista rekisteriä, johon on merkittävä lainkohdassa erikseen luetellut tiedot¹. Se, mitä mainittuun rekisteriin on merkitty, katsotaan tulleen sivullisen tietoon. Nyt kysymyksessä olevassa esityksessä on todettu, että yhteismetsärekisterin voidaan katsoa olevan osa metsäkeskuksen metsätietojärjestelmää, josta säädetään Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa (419/2011), jäljempänä *metsätietolaki*. Metsätietolain 8 §:n 2 momentin mukaan metsätietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

¹ 1) Yhteismetsän osakaskunnan ohjesääntö ja sen muutokset; 2) hoitokunnan jäsenet, varajäsenet ja toimitsijat sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa; 3) yhteismetsän toiminimen kirjoittamiseen oikeutetut henkilöt sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa; sekä 4) tieto 50 §:ssä tarkoitettusta ulosmittauksesta sekä ulosmittauksen raukeamisesta ja lakkaamisesta.

Yhteismetsärekisteriä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siltä osin kuin kysymys on tietojen luovuttamisesta. Yhteismetsärekisteristä olisi jatkossa mahdollista luovuttaa tietoja tietopalveluna avoimessa tietoverkossa. Poikkeuksena esityksessä on mainittu henkilöiden osoitetiedot. Osoitetietojen luovutukseen sovellettaisiin julkisuuslaissa säädettyä.

Yhteismetsälain 48 §:ää on esitetty muutettavan muun muassa siten, että lainkohdassa nimenomaisesti mainittaisiin yhteismetsiä koskevan rekisterin olevan osa metsäkeskuksen metsätietojärjestelmää. Samassa momentissa on esitetty säädettäväksi, että [...] **jokaisella on oikeus saada 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot osoitteita lukuun ottamatta. Mitä rekisteriin on merkitty, katsotaan tulleen sivullisen tietoon.** Todettakoon, että ehdotettu sanamuoto vaikuttaisi olevan ristiriidassa esityksen säännöskohtaisten perustelujen kanssa. Esityksessä on todettu, että yhteismetsälain esitöistä käy ilmi tarkoituksena olleen, että jokaisella on oikeus saada yhteismetsärekisteristä siihen merkityt tiedot. Edellä mainitun on nimenomaisesti todettu koskevan myös osoitetietoja.^{2 3} Esityksessä on lisäksi edelleen todettu, että yhteismetsärekisteriin talletetut osoitetiedot luovutettaisiin kuitenkin pyynnöstä, mutta tällöin luovuttamista rajoittaisivat henkilötietojen suojaa koskevat säännökset (julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetty).⁴ Kiinnitämme huomiota lisäksi siihen, että voimassa olevan yhteismetsälain 48 §:n 3 momentissa on säädetty, että *mitä 1 momentissa mainittuun rekisteriin on merkitty, katsotaan tulleen sivullisen tietoon.* Esityksessä on todettu edellä mainitussa momentissa säädetyn tarkoituksena olleen, että jokaisella on oikeus saada rekisteriin merkityt tiedot.⁵ Näin ollen ehdotus kysymyksessä olevan pykälän kolmanneksi momentiksi vaikuttaisi sisältävän lähes saman asian kahteen kertaan eri tavalla muotoiltuna (ks. korostukset edellä). Samanaikaisesti ehdotettu sanamuoto vaikuttaisi sisältävän ristiriidan. Yhtäältä on todettu jokaisella olevan oikeus osoitetietoja lukuun ottamatta saada 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot ja toisaalta on kuitenkin todettu, että [kaikki] mitä rekisteriin on merkitty, katsotaan tulleen sivullisen tietoon.

Yhteismetsälain 48 §:ään on lisäksi ehdotettu lisättäväksi säännös siitä, että rekisteriin voitaisiin merkitä myös 1 momentin 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden muut yhteystiedot. Näiden tietojen luovuttamista ei kuitenkaan ole esitetty millään tavalla rajoitettavaksi. Vaikka tällaisten tietojen rekisteriin merkitseminen perustunee vapaaehtoisuuteen, kiinnitämme huomiota siihen, että henkilön tarkoituksena voi olla antaa tällaiset tiedot vain viranomaisen käyttöön. Näin ollen katsomme, että edellytyksiä rekisteröidyn mahdollisuudelle rajoittaa tällaisten tietojen luovuttamista olisi arvioitava tarkemmin.⁶

² HE 133/2020 vp, s. 13.

³ vrt. esimerkiksi muotoilu: *Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteriviranomainen saa osoite- ja muita yhteystietoja lukuun ottamatta luovuttaa 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot [verkkosivuillaan tietopalvelussa / tai muu sopivaksi katsottava ilmaisu].*

⁴ HE 133/2020 vp, s. 15.

⁵ HE 13/2020 vp, s. 6.

⁶ Ks. esimerkiksi liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 231 §.

Yhteismetsälain 48 §:ään on ehdotettu lisättäväksi 4 momentti, jonka mukaan edellä 1 momentissa mainitut tiedot osoitteita lukuun ottamatta voidaan julkaista metsäkeskuksen verkkosivulla tietopalveluna. Koska ymmärtääksemme metsäkeskuksen on tehtävä päätös luovutuksensaajan hyväksymisestä metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi⁷, ei ehdotettu sanamuoto mielestämme riittävän selkeästi kuvaa sitä, keille pykälässä mainittu tietopalvelu on tarkoitettu. Lainkohdasta ei myöskään ilmene, mihin käyttötarkoituksiin tietoja yhteismetsiä koskevasta rekisteristä voidaan tietopalvelun muodossa luovuttaa. Tältä osin lainkohtaa olisi kenties syytä selkiyttää.

Lisäksi on todettava, että luettaessa säännösehdoista yhdessä säännöskohtaisten perustelujen kanssa, perustettavan tietopalvelun laatu jää tulkinnanvaraiseksi. Lainkohtaa luettaessa käytetyt sanamuodot [...] *jokaisella* [...] ja *Edellä 1 momentissa mainitut tiedot osoitteita lukuun ottamatta voidaan julkaista metsäkeskuksen verkkosivulla tietopalveluna* viittaavat yleisölle avoimeen tietopalveluun. Toisaalta esityksen perusteluissa sivun 11 toisessa kappaleessa todettu viittaa puolestaan siihen, että kysymys on tietopalvelusta, josta luovutetaan tietoja ainoastaan metsätalouteen liittyvään kaupalliseen tai muuhun hyväksyttävään tarkoitukseen luovutettavista tiedoista. Tältä osin esitystä olisi kenties syytä selkiyttää.

Mikäli tarkoituksena on kuitenkin avata kaikille avoin tietopalvelu, ehdotuksessa esitetään laajennettavan julkisuuslailla säädettyä. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan *viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja*. Ehdotetun säännöksen mukaan tiedot kuitenkin olisivat kaikkien saatavilla riippumatta siitä, onko vastaanottajalla henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Rajoitettaessa henkilötietojen suojaa, ts. asetettaessa esimerkiksi henkilöiden tietoja kaikkien saataville internetiin, tulee rajoitusten olla välttämättömiä niillä tavoiteltuihin päämääriin nähden. Hallituksen esityksessä viitataan perustuslakivaliokunnan käytäntöön, ehdotetun rajoituksen edellytyksiä perustuslakivaliokunnan käytännön tai Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan perusteella ei kuitenkaan arvioida. Nähdäkseni asiassa olisi tarpeellista saada perustuslakivaliokunnalta näkemys asiaan.

Edelleen esitetyssä 4 momentissa on ehdotettu säädettäväksi, että *tietopalvelusta voidaan hakea tietoja rajattuna hakuna käyttäen hakuperusteena yhteismetsän osakaskunnan nimeä tai muuta yhteismetsän yksilöivää tietoa. Luonnollisen henkilön nimeä, osoitetta tai muuta yhteystietoa ei saa käyttää hakuperusteena*. Tältä osin kiitämme, että momentin sanamuodoissa on pyritty huomioimaan tietosuojalainsäädännön vaatimukset. Tästä huolimatta voidaan kyseenalaistaa, missä määrin hakukriteereistä on tarkoituksenmukaista säätää pykälätasolla. Sinänsä ehdotetut kriteerit ovat hyvät, mutta lailla säätämisen sijaan

⁷ Tähän rekisteröintipäätökseen sisältyisi aina myös päätös henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä.

riittävänä voitaneen pitää niiden oletusarvoista teknistä sisällyttämistä suoraan kysymyksessä olevaan tietopalveluun. Pidämme hyvänä, että hakua ei voitaisi suorittaa luonnollisen henkilön nimellä, osoitteella tai muulla yhteystiedolla. Lisäksi toteamme, että tietopalvelua suunniteltaessa olisi tehtävä ratkaisu siitä, olisiko haku mahdollinen vain täydellisellä yhteismetsän osakaskunnan nimellä tai muulla yhteismetsän yksilöivällä tiedolla, vai olisiko haku mahdollista tehdä myös osittaisella tunnistetekijällä.

Muita huomioita

Liittyen ehdotukseen metsätietolain 14 a §:ksi voidaan viitata yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklassa säädettyyn. *Henkilötiedolla* tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen [...] perusteella. Näin ollen se, onko kysymys henkilötiedosta, ei ole riippuvainen siitä, yhdistetäänkö tietoja varsinaisesti tiettyyn luonnolliseen henkilöön. Riittävää on edellä kuvastusti se, että tiedot *liittyvät* tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön.

Apulaistietosuojavaltuutettu

Anu Talus

Ylitarkastaja

Laura Varjokari